

JAVNO
JASNO
EFIKASNO
Projekat za dobru upravu

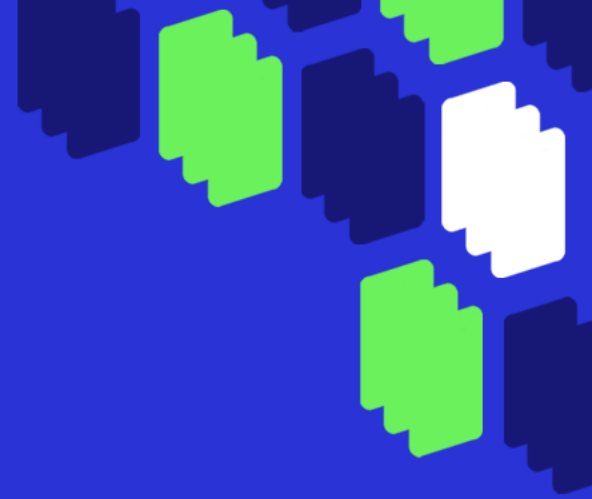
GAME CHANGERS

EFEKTIVNE JAVNE NABAVKE U SLUŽBI EKONOMSKOG RASTA

Istraživanje opšte populacije, ponuđača i
naručilaca u postupcima javnih nabavki u Srbiji

Februar 2024.

METODOLOGIJA I UZORAK

Istraživanje sa građanima

Istraživanje sa ponuđačima

Istraživanje sa naručiocima

 Trajanje prikupljanja podataka:	23.10.2023. – 27.10.2023.	09.11.2023. – 09.12.2023.	02.11.2023. – 19.12.2023.
 Uzorački okvir:	Građani Srbije 18+	Preduzeća koja su učestvovala u postupcima javnih nabavki u prethodne tri godine / Sva privatna preduzeća registrovana u APR-u	Institucije iz javnog sektora koje su u poslednje tri godine učestvovala u javnim nabavkama
 Veličina uzorka:	2021: 1025	2021: 256 (100+150)	2021: 155
	2022: 1007	2022: 254 (101+153)	2022: 173
	2023: 1021	2023: 261 (100+151)	2023: 155
 Tip uzorka:	Dvo-etapni stratifikovani reprezentativni uzorak	Jedno-etapni stratifikovani slučajni uzorak	Jedno-etapni slučajni reprezentativni uzorak
 Stratifikacija uzorka:	Po regionu i tipu naselja (kvote za izbor ispitanika u domaćinstvu po polu i godinama)	Po regionu, delatnosti i veličini	Kvote po tipu institucije
 Metod prikupljanja podataka:	Mix mode (75% CATI + 25% online)	Mix mode (F2F, CATI + online)	Mix mode (CATI + online)

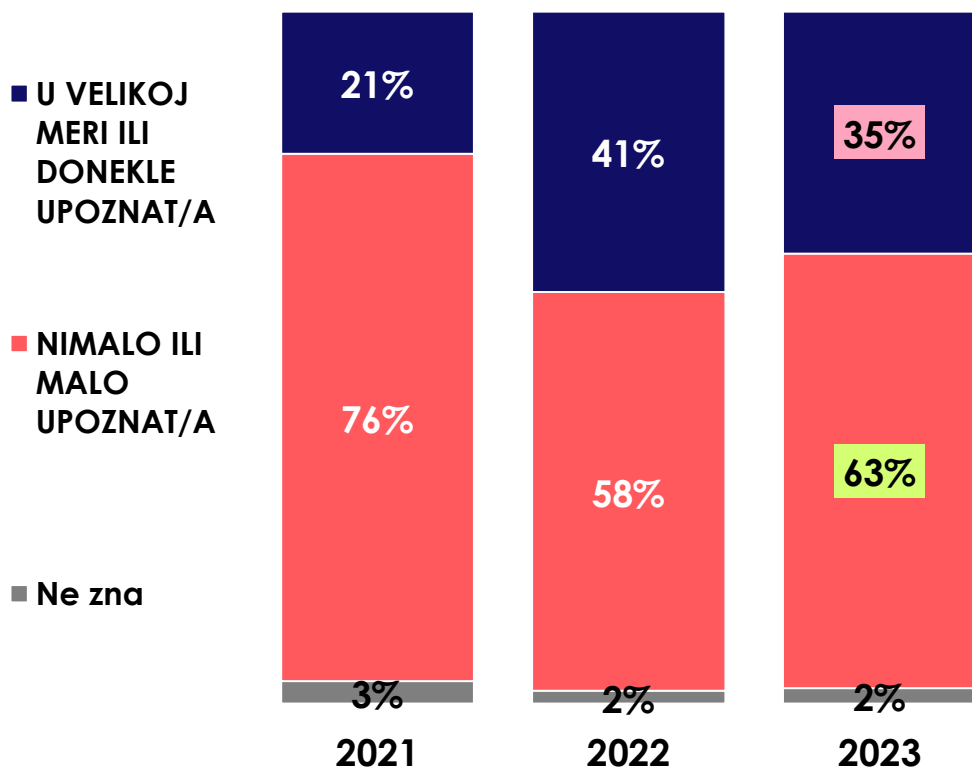
NAPOMENA: Kod prikaza pitanja sa mogućnošću izbora jednog odgovora procenti na grafikonima se ne moraju sabirati do 100% usled zaokruživanja vrednosti na cele brojeve za prikazane kategorije odgovora.

SVAKI TREĆI GRAĐANIN NAVODI DA JE BAREM DONEKLE UPOZNAT SA SISTEMOM JAVNIH NABAVKI, ŠTO JE ZNAČAJNO REĐE U ODNOSU NA PROŠLU GODINU.

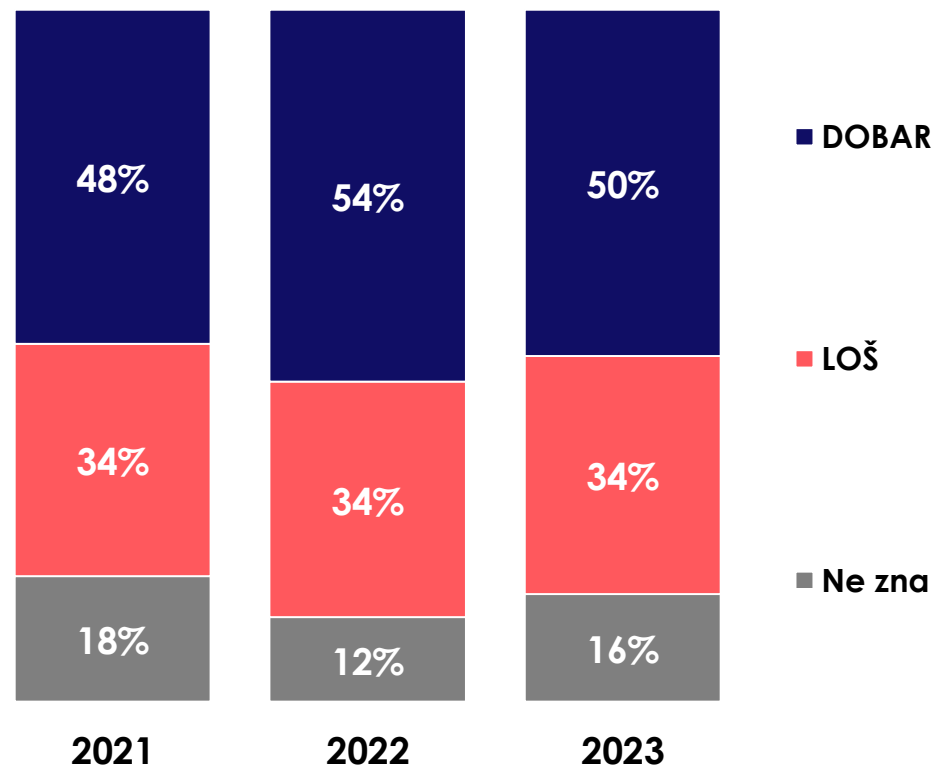

Kao i prošle godine, oko polovine onih koji su barem malo upoznati sa JN ocenjuje postojeći sistem kao dobar.

Upoznatost sa sistemom javnih nabavki

Ocena sistema javnih nabavki

U kojoj meri biste rekli da ste upoznati sa sistemom javnih nabavki?

Baza: Ukupna ciljna populacija građana

Statistički značajno više u odnosu na 2022. godinu

Statistički značajno niže u odnosu na 2022. godinu

A kako biste ocenili postojeći sistem javnih nabavki?

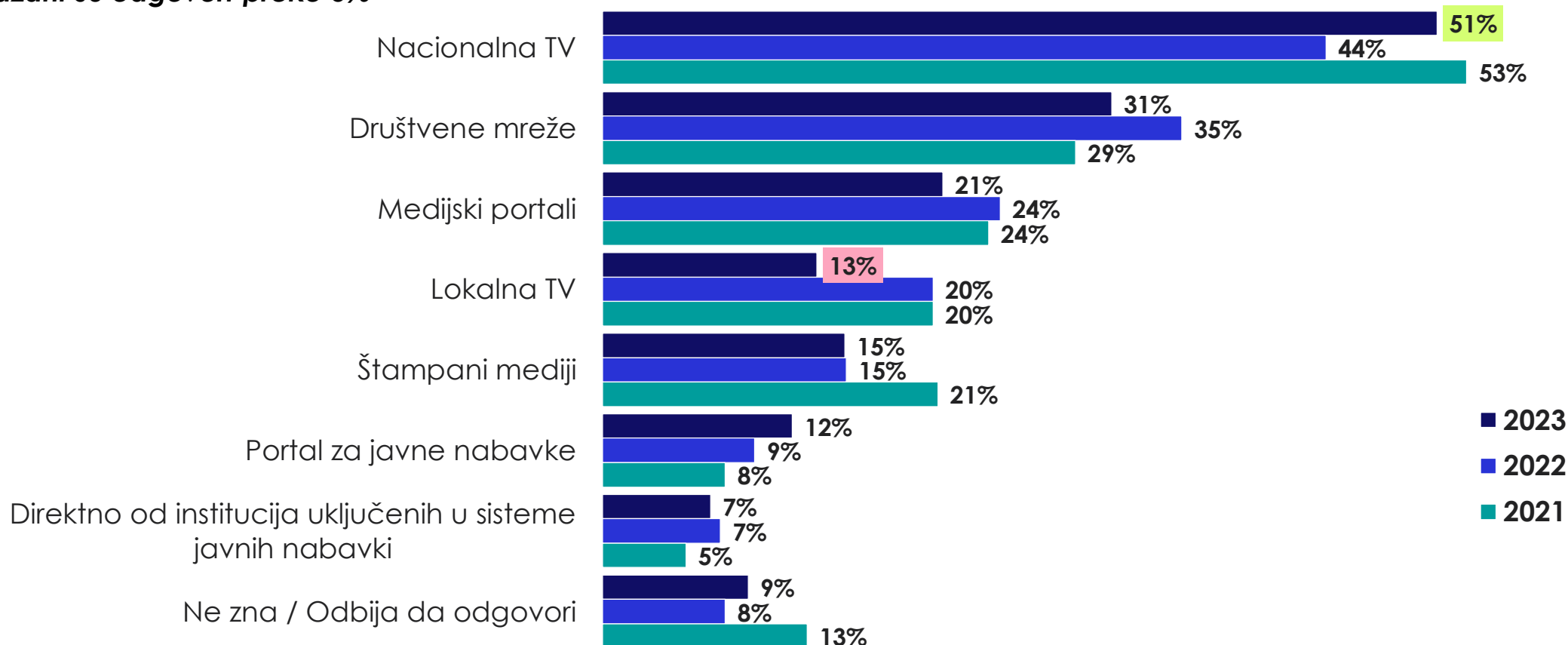
Baza: Građani koji su barem malo upoznati sa sistemom javnih nabavki (2021: 53%; 2022: 70%; 2023: 65%)

NACIONALNE TELEVIZIJE OSTAJU PRIMARNI NAČIN INFORMISANJA GRAĐANA O JAVNIM NABAVKAMA, A ZATIM SLEDE DRUŠTVENE MREŽE I MEDIJSKI PORTALI.

U poređenju sa 2022, građani još češće navode da se informišu putem nacionalnih televizija, dok je informisanje putem lokalnih televizija manje zastupljeno.

Prikazani su odgovori preko 5%

Preko kog izvora se najčešće informišete o javnim nabavkama u Srbiji?
Višestruki odgovori - procenti se ne moraju sabirati do 100%
Baza: Ukupna ciljna populacija građana

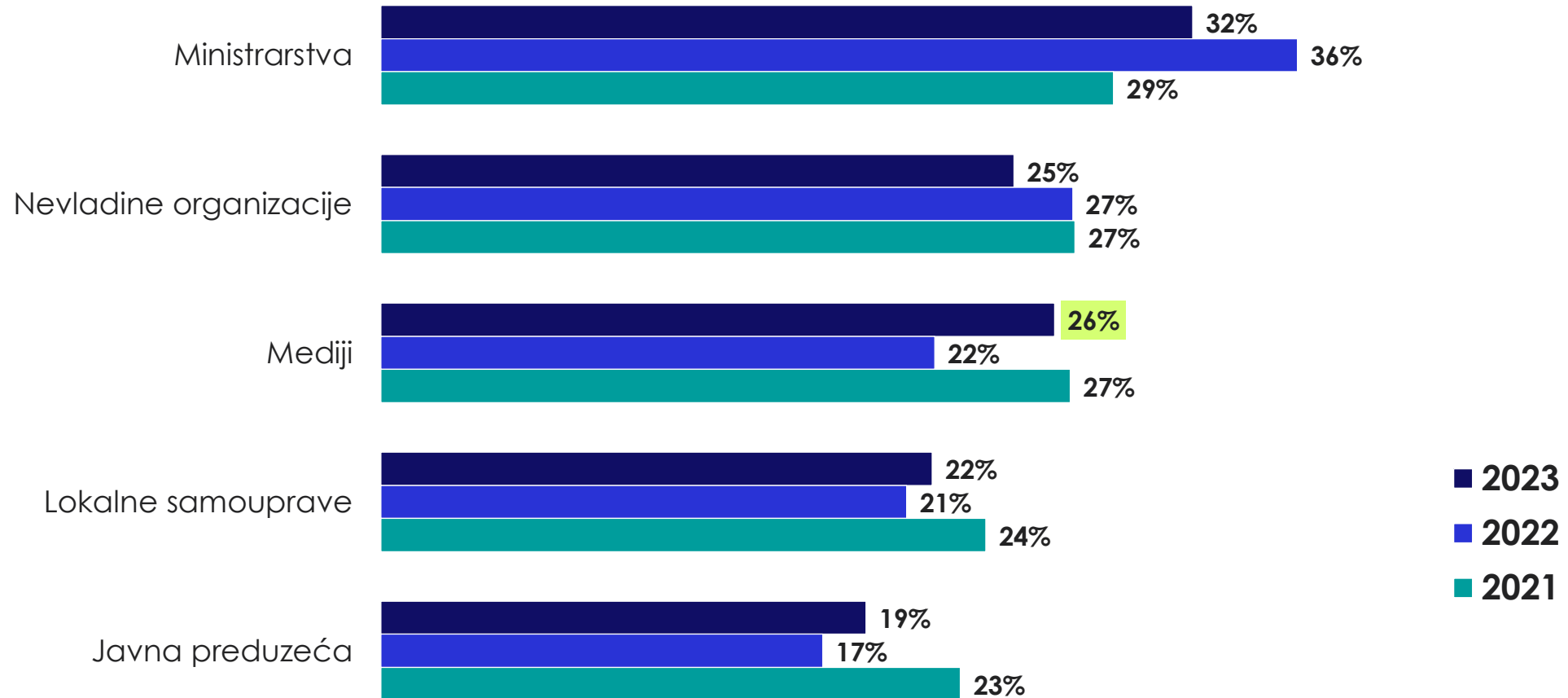
Statistički značajno više u odnosu na 2022. godinu

Statistički značajno niže u odnosu na 2022. godinu

KADA SU U PITANJU INFORMACIJE O JAVNIM NABAVKAMA, GRAĐANI, KAO I RANIJIH GODINA, IMAJU NAJVIŠE POVERENJA U MINISTARSTVA.

Ipak, u odnosu na prethodnu godinu raste poverenje u informacije koje se o javnim nabavkama iznose u medijima.

U koju od sledećih institucija imate najviše poverenja kada je reč o iznošenju podataka o javnim nabavkama?; Višestruki odgovori - procenti se ne moraju sabirati do 100%
Baza: Ukupna ciljna populacija građana

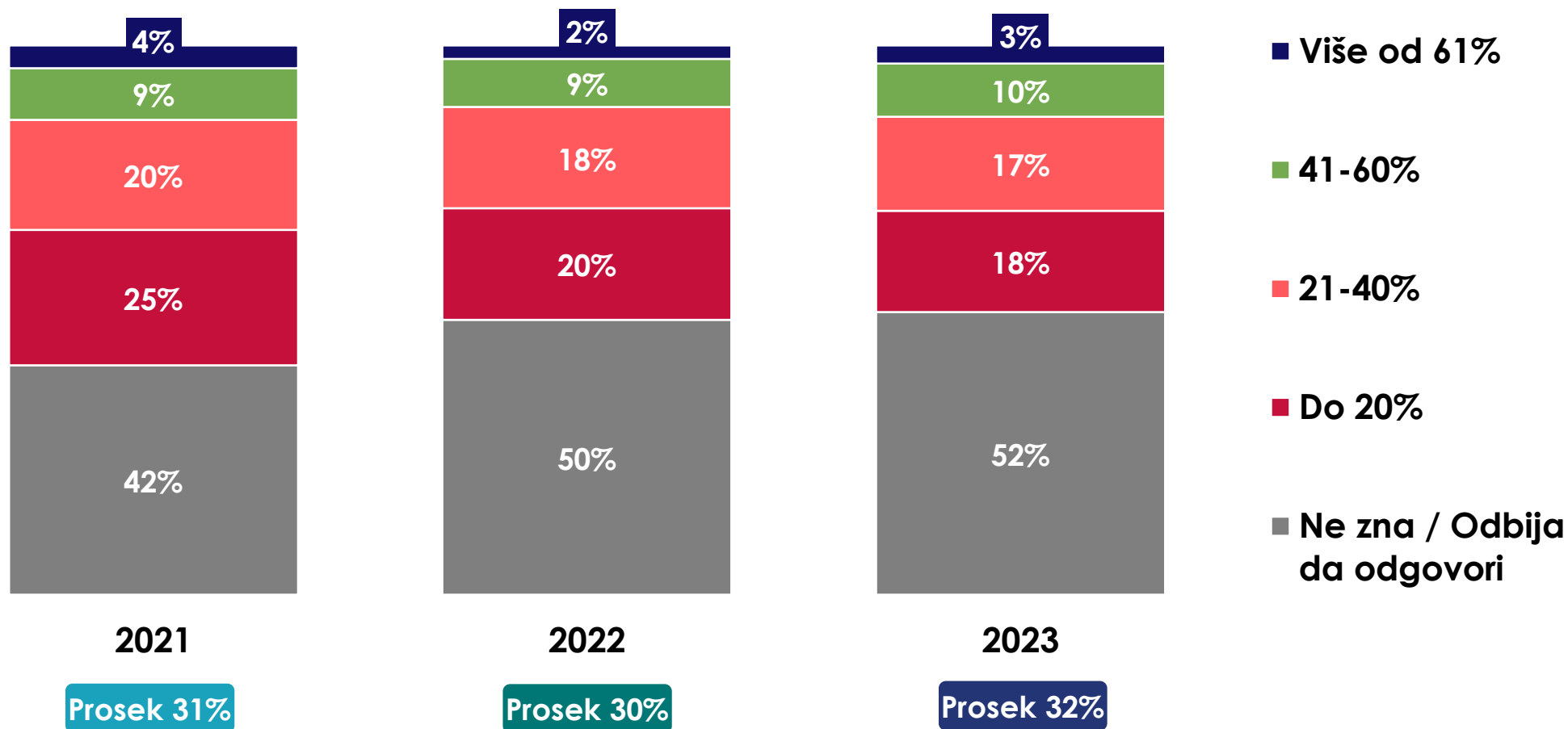
Statistički značajno više u odnosu na 2022. godinu

Statistički značajno niže u odnosu na 2022. godinu

U POGLEDU IZNOSA KOJI SE IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE IZDVAJA ZA JAVNE NABAVKE, U SVA TRI TALASA GRAĐANI SU PROCENILI DA JE TO U PROSEKU OKO 30%.

Ipak, svaki drugi građanin ne može da oceni koliko se iz budžeta izdvaja za javne nabavke.

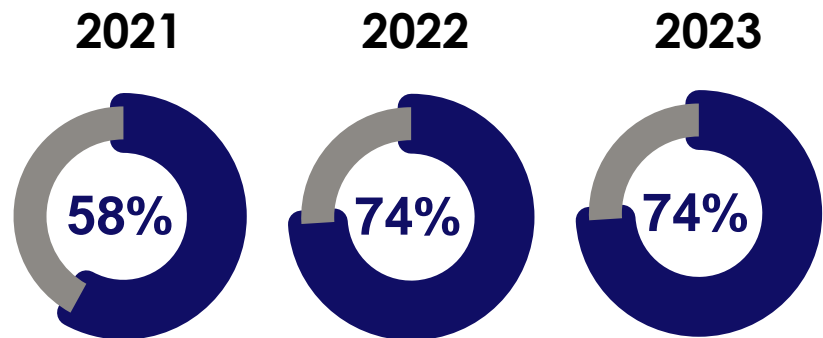
Ukupan budžet Republike Srbije za 2021/2022/2023. godinu predviđa rashode i izdatke od oko 12.8/ 14.6 / 18.2 milijardi evra). Koliki procenat budžeta smatrate da se izdvaja za javne nabavke?

KAO I PRETHODNE GODINE, OKO TRI ČETVRTINE GRAĐANA JE ZINTERESOVANO DA SAZNA KAKO SE BUDŽETSKA SREDSTVA TROŠE KROZ SISTEM JAVNIH NABAVKI, A ZDRAVSTVO JE PO NJIMA PRIORITETNA OBLAST U KOJU TREBA ULAGATI KROZ JAVNE NABAVKE.

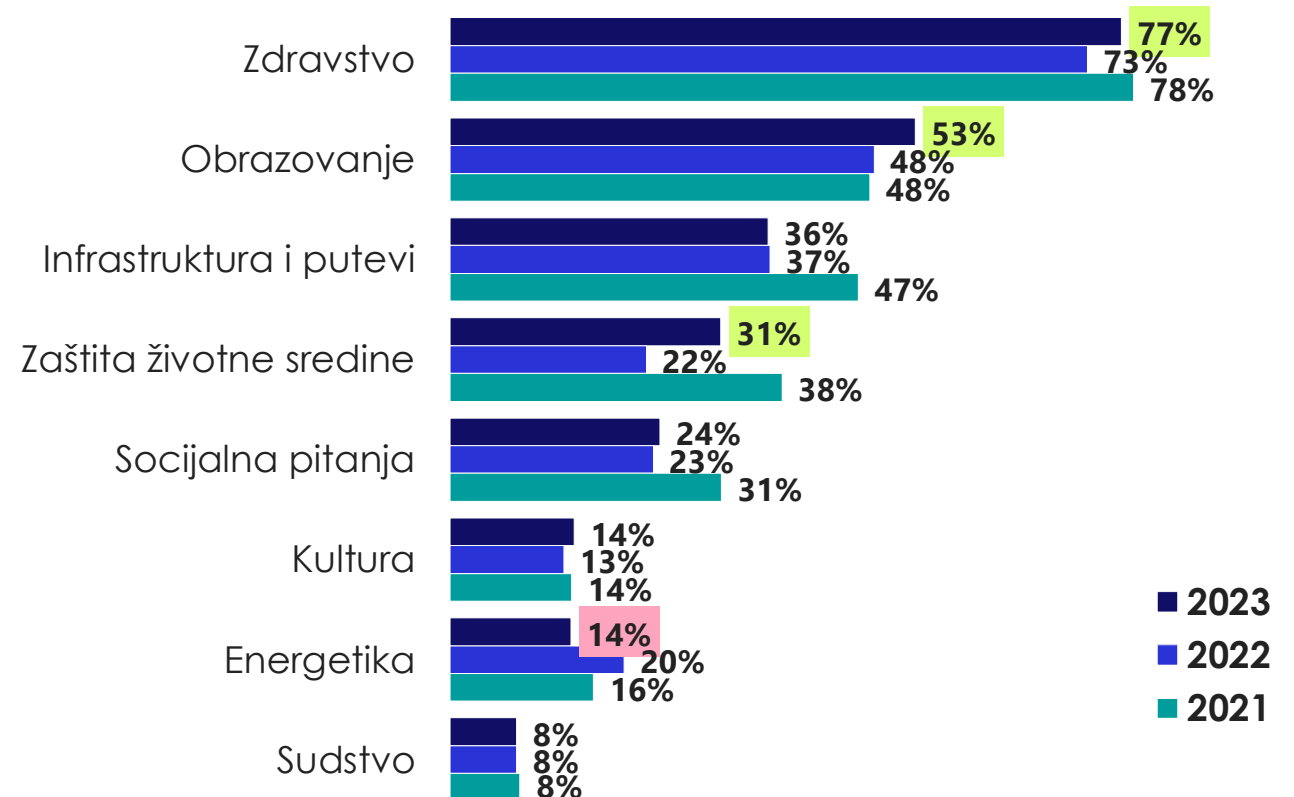

Zatim sledi obrazovanje, dok su infrastruktura i putevi na trećem mestu po važnosti. Zdravstvo, obrazovanje i zaštita životne sredine češće se pominju kao prioritetna oblast, dok se energetika smatra manje važnom nego 2022.

Prikazani su odgovori preko 5%

Građana interesuje način na koji se budžetska sredstva troše kroz sistem javnih nabavki

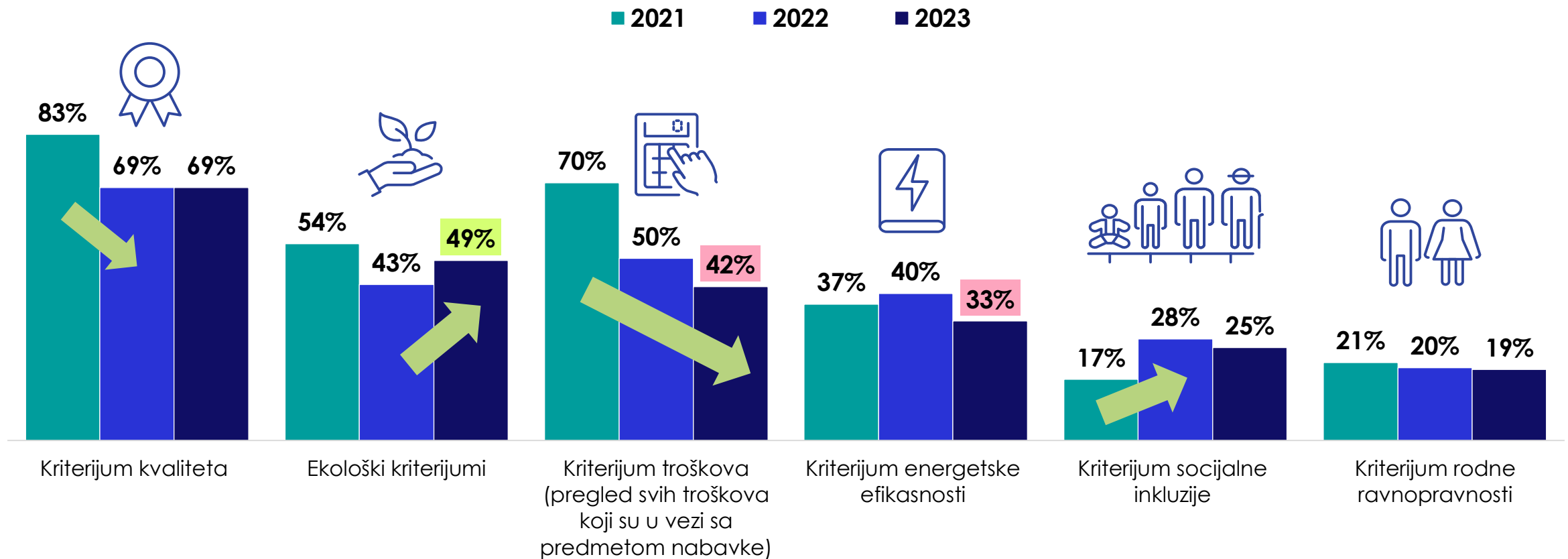
U kojoj meri se slažete sa sledećom tvrdnjom: „Interesuje me način na koji se budžetska sredstva troše kroz sistem javnih nabavki“?
Baza: Ukupna ciljna populacija građana

U koje oblasti po Vašem mišljenju treba najviše ulagati kroz javne nabavke?
Baza: Ukupna ciljna populacija građana

KRITERIJUM KVALITETA I DALJE JE ZA GRAĐANE NAJVAŽNIJI KADA SU U PITANJU JAVNE NABAVKE DOBARA I USLUGA.

U odnosu na 2022. godinu, građani pridaju veću važnost ekološkim kriterijumima, odnosno kriterijumima uticaja na životnu sredinu, dok se kao važni ređe percipiraju kriterijum troškova i energetske efikasnosti.

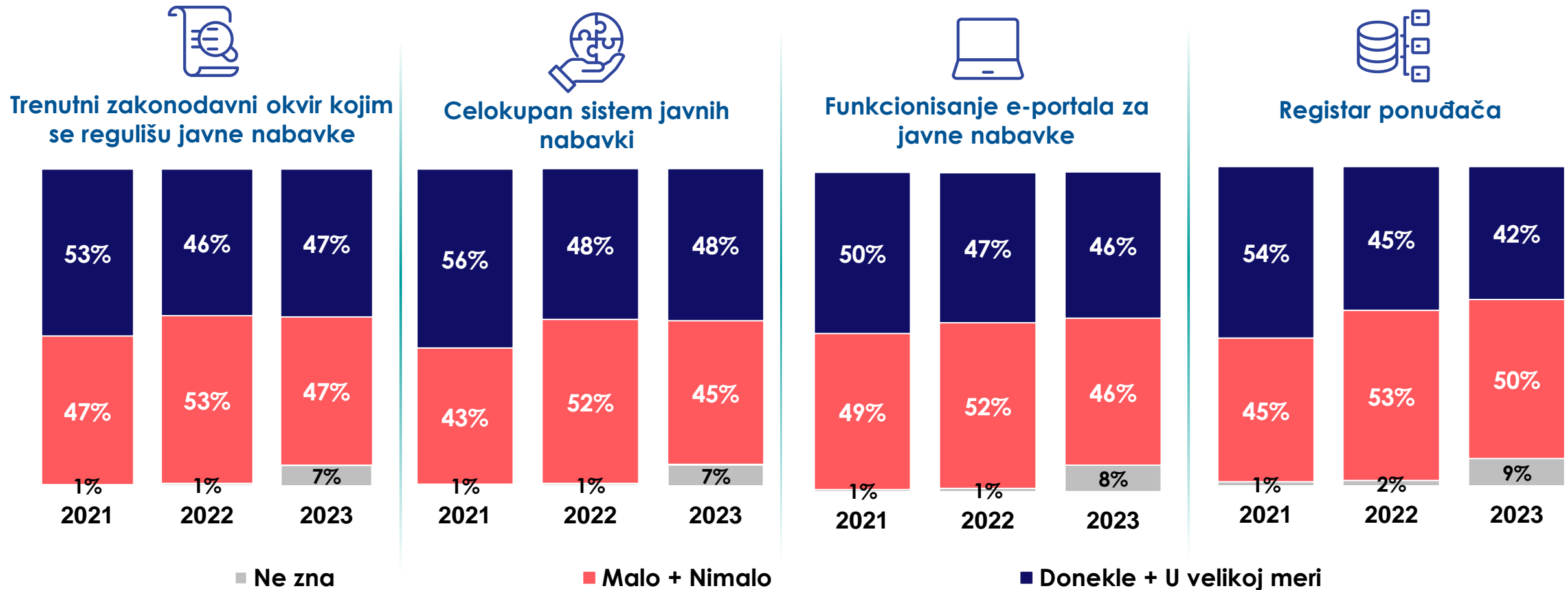

Kada su u pitanju javne nabavke u Srbiji, koji od sledećih kriterijuma smatrate da je najvažniji za nabavku dobara ili usluga? A koji bi bio drugi najvažniji? A treći? Višestruki odgovori;
Baza: Ukupna ciljna populacija građana

PREMA SAMOPROCENI NIVOA UPOZNATOSTI SA RAZLIČITIM ASPEKTIMA JAVNIH NABAVKI, PONUĐAČI SE DELE NA SKORO DVA PODJEDNAKA DELA.

Jedino u slučaju registra ponuđača preovladavaju oni koji nisu u dovoljnoj meri upoznati. Upoznatost sa različitim aspektima javnih nabavki je na približno istom nivou kao i 2022.

U kojoj meri biste rekli da ste upoznati sa sledećim aspektima javnih nabavki?

Baza: Ukupna populacija ponuđača

ZAKONODAVNI OKVIR, FUNKCIONISANJE E-PORTALA I REGISTAR PONUĐAČA OCENJENI SU POZITIVNO OD STRANE TRI ČETVRTINE PONUĐAČA KOJI SU SA NJIMA UPOZNATI, A CELOKUPNIM SISTEMOM JE ZADOVOLJNO VIŠE OD DVE TREĆINE.

U pogledu zadovoljstva različitim aspektima javnih nabavki ne registruju se značajne promene u odnosu na prošlu godinu.

Trenutni zakonodavni okvir kojim se regulišu javne nabavke

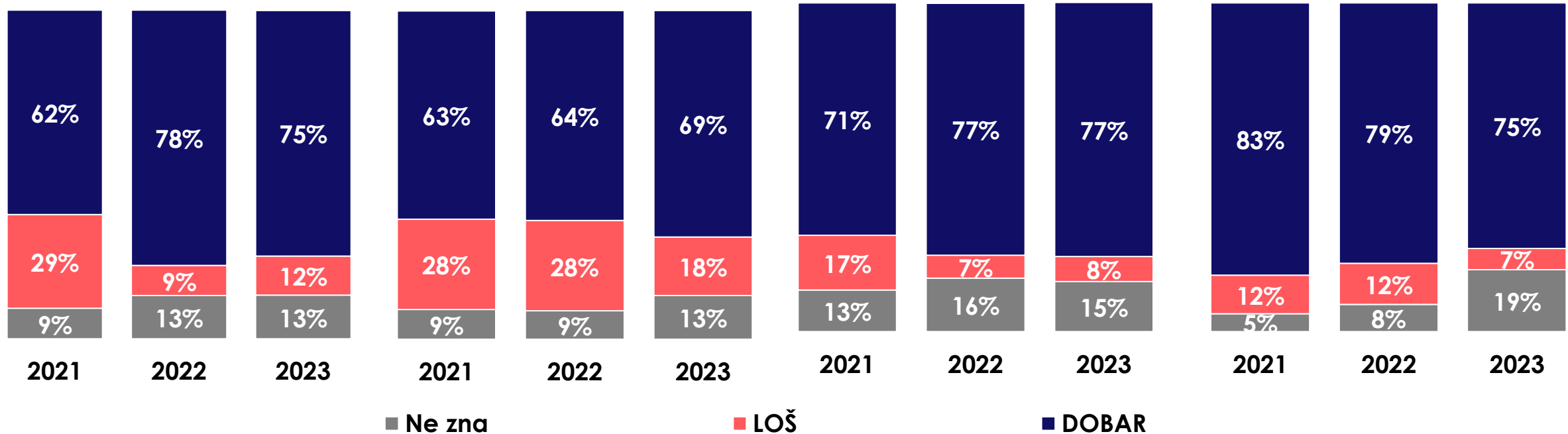
Celokupan sistem javnih nabavki

Funkcionisanje e-portala za javne nabavke

Registar ponuđača

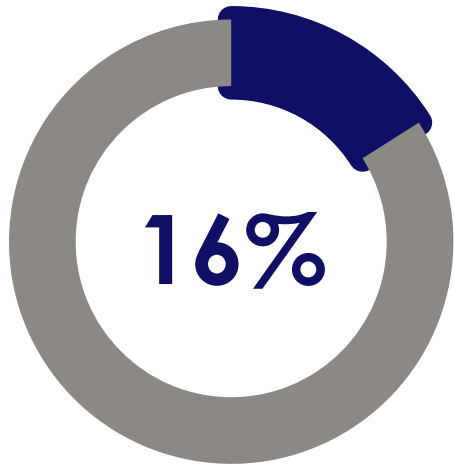
A kako biste ocenili sledeće aspekte javnih nabavki?

Baza: Oni koji su bar malo upoznati sa pojedinačnim aspektima javnih nabavki

KAO I RANIJIH GODINA, KRITERIJUM NAJNIŽE CENE BIO JE KORIŠĆEN U NAJVEĆEM BROJU POSTUPAKA U KOJIMA SU PONUĐAČI UČESTVOVALI U PRETHODNE TRI GODINE.

Kao razlog zbog kog se najnižoj ceni daje prioritet najčešće se navodi činjenica da su nabavke zanovane na kvalitetu rizičnije.

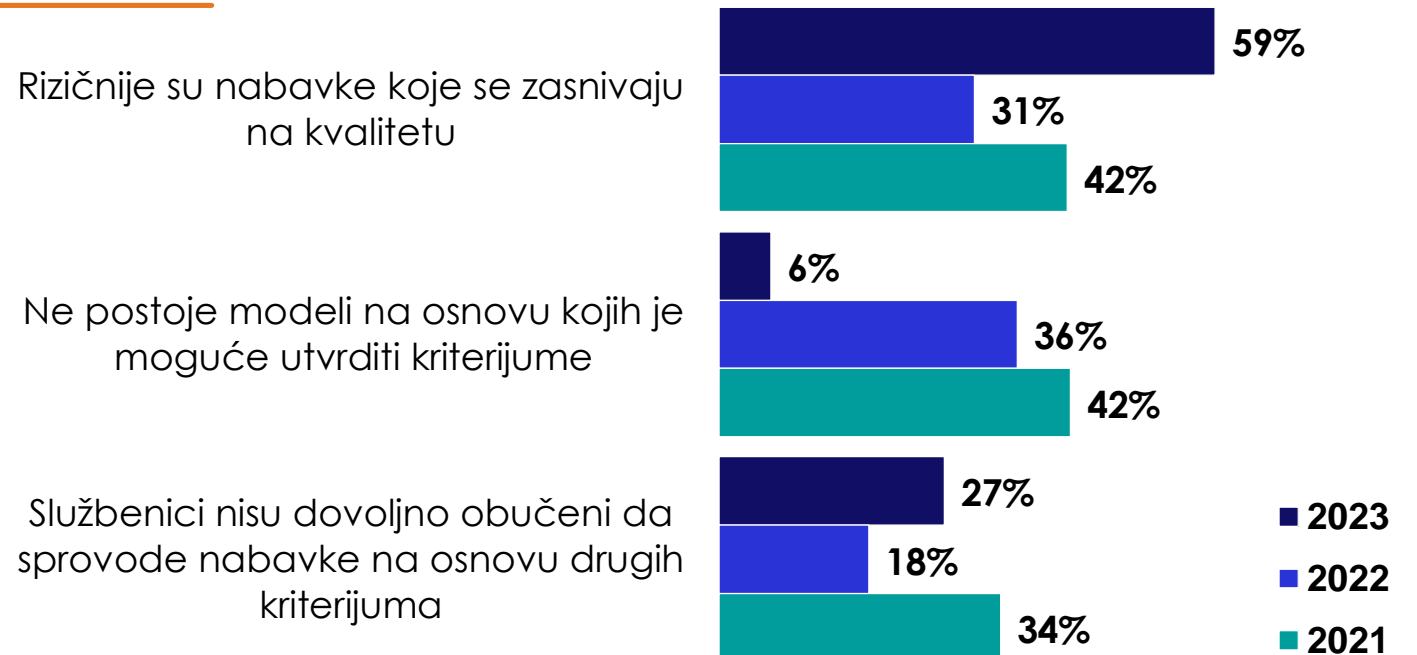

Javnih nabavki u prethodne tri godine u kojima je korišćen neki drugi kriterijum u odnosu na najnižu cenu

Koliko puta ste u poslednje tri godine učestvovali u postupcima javnih nabavki?; U koliko postupaka je korišćen neki drugi kriterijum u odnosu na najnižu cenu?

Glavni razlozi zašto se kriterijum kvaliteta ne koristi češće

Zašto se, po Vašem mišljenju, ne koristi češće kriterijum kvaliteta u odnosu na najnižu cenu?; Višestruki odgovori; Baza: Ponuđači koji su učestvovali u barem jednoj nabavci u poslednje tri godine u kojoj nije primenjen neki drugi kriterijum osim najniže cene (2021: 31%; 2022: 26%; 2023: 23%)

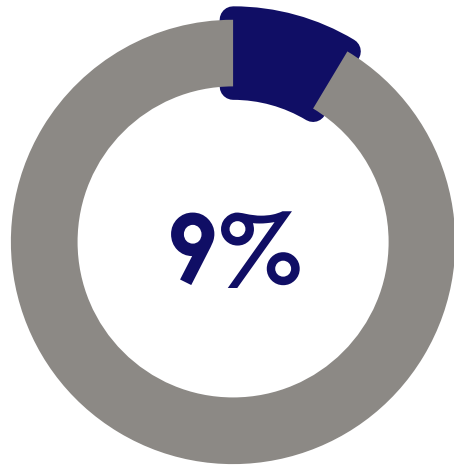
Baza je suviše mala za izvođenje relevantnih zaključaka i poređenja sa prethodnim talosima.

U SKORO SVAKOJ DESETOJ NABAVCI KOJU ŠU NARUČIOCI SPROVELI KORIŠĆEN JE NEKI DRUGI KRITERIJUM U ODNOSU NA NAJNIŽU CENU.

Kao i prošle godine, ključni faktori zašto naručiocima ne koriste češće kriterijum kvaliteta su nedostatak modela na osnovu kojih je moguće utvrditi kriterijume i veći rizik u nabavkama koje se zasnivaju na kvalitetu.

Glavni razlozi zašto se kriterijum kvaliteta ne koristi češće

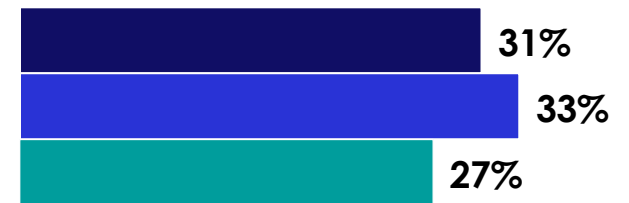
Javnih nabavki u prethodne tri godine u kojima je korišćen neki drugi kriterijum u odnosu na najnižu cenu

Koliko puta ste u poslednje tri godine sprovodili postupke javnih nabavki?; U koliko postupaka je korišćen neki drugi kriterijum u odnosu na najnižu cenu?

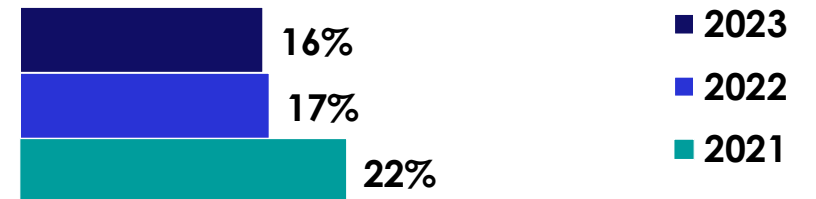
Nemam model na osnovu kog mogu da utvrdim kriterijume

Rizičnije su nabavke koje se zasnivaju na kvalitetu

Nisam dovoljno obučena/a

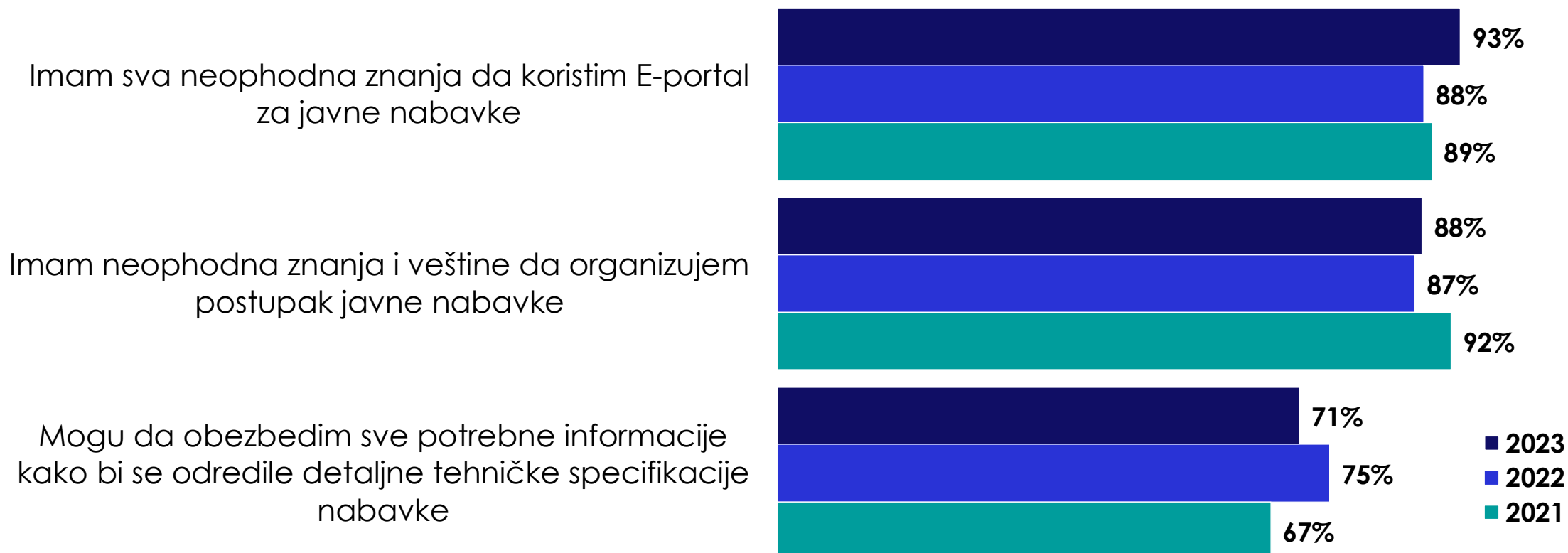
Zašto se ne koristi češće kriterijum kvaliteta u odnosu na najnižu cenu?

Baza: Naručioci koji u barem jednom postupku javnih nabavki sprovedenih u poslednje 3 godine nisu koristili neki drugi kriterijum osim najniže cene (2021: 57%; 2022: 60%; 2023: 76%)

DEVETORO OD DESET NARUČILACA SMATRA DA POSEDUJU SVA POTREBNA ZNANJA ZA KORIŠĆENJE e-PORTALA I ORGANIZOVANJE POSTUPKA JAVNIH NABAVKI.

Odgovori Donekle se slažem + U potpunosti se slažem

NARUČIOCI SU MANJE UVERENI U SVOJA ZNANJA KADA JE U PITANJU PRIMENA DRUGIH KRITERIJUMA OSIM CENE, KAO I ADEKVATNA PRIMENA HORIZONTALNIH KRITERIJUMA.

U skladu sa tim, čak 95% njih navodi da su im potrebne dodatne obuke u cilju sticanja znanja za primenu drugih kriterijuma u javnim nabavkama.

Odgovori Donekle se slažem + U potpunosti se slažem

Imajući u vidu posao koji Vi obavljate, ocenite u kojoj meri se slažete ili ne slažete sa sledećim stavkama?

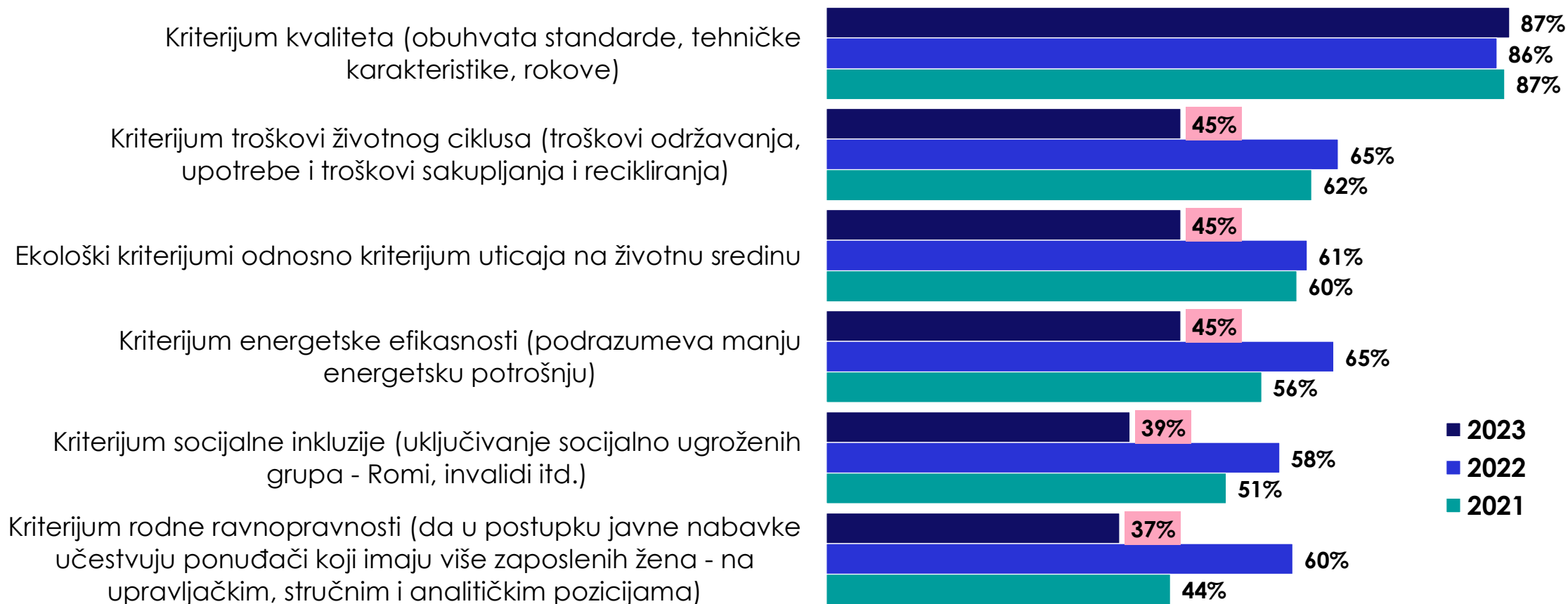
Baza: Ukupna populacija naručilaca

NARUČIOCI SU PREMA SOPSTVENOJ PROCENI NAJBOLJE UPOZNATI SA KRITERIJUMOM KVALITETA U POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI.

Sa kriterijumom troškova životnog ciklusa, energetske efikasnosti i ekološkim kriterijumom dobro je upoznato 45% naručilaca, dok su im najmanje poznati kriterijumi rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije.

Odgovori Donekle + U velikoj meri

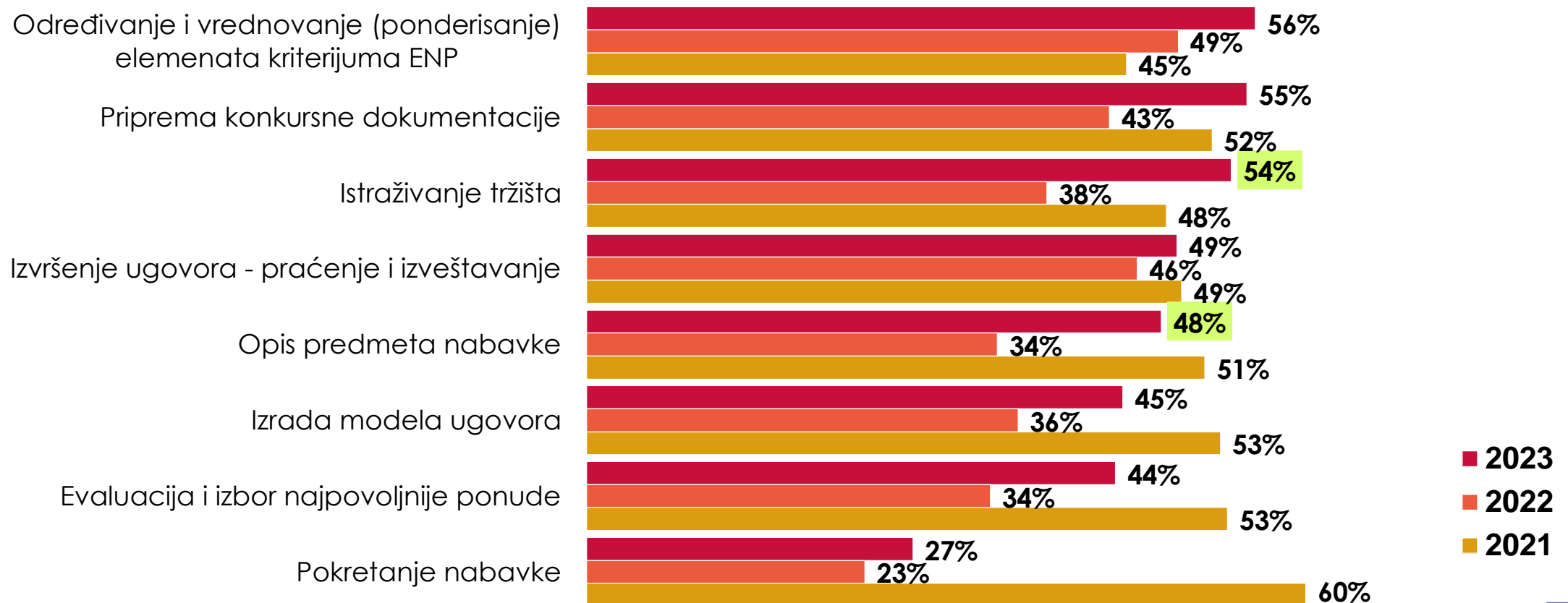

IZ UGLA NARUČILACA, NAJJEDNOSTAVNIJI ASPEKT JAVNIH NABAVKI JE SAMO POKRETANJE NABAVKE. IPAK, PREKO ČETVRTINE NJIH I OVAJ ASPEKT JAVNIH NABAVKI SMATRA IZAZOVNIM.

Određivanje i vrednovanje elemenata kriterijuma ENP, priprema konkursne dokumentacije, kao i istraživanje tržišta ocenjeno je kao komplikovano od preko polovine naručioca.

Odgovori Donekle zahtevno + Veoma zahtevno

Kako biste ocenili zahtevnost svakog od sledećih elemenata postupka javne nabavke?

Baza: Naručioci koji su u poslednje 3 godine sprovodili postupke javnih nabavki (2021: 99%; 2022 i 2023: Ukupna ciljna populacija)

POLOVINA PONUĐAČA SMATRA DA NALAZI KONTROLE KVALITETA TREBA DA BUDU JAVNO OBJAVLJENI ZA SVAKOG PONUĐAČA NA PORTALU. S DRUGE STRANE, NEŠTO VIŠE OD TREĆINE NE DELI TO MIŠLJENJE.

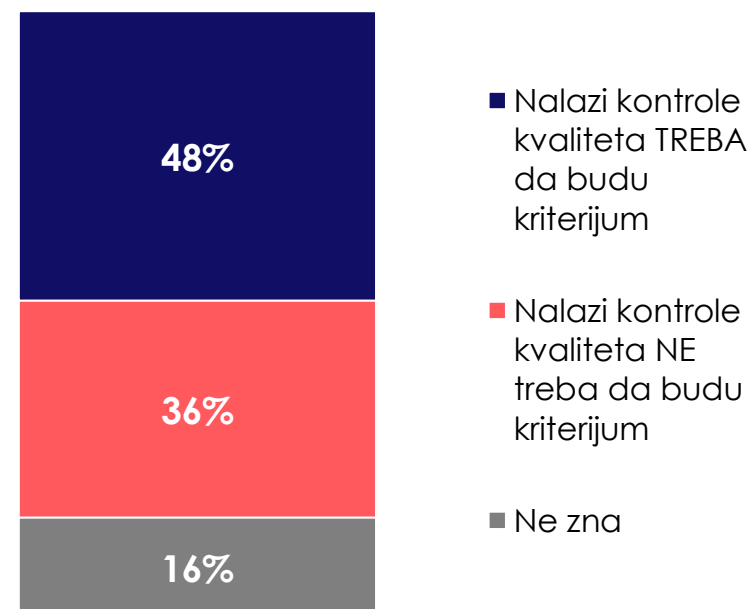

postoji skoro apsolutno slaganje
među građanima da javne nabavke
treba da budu strogo kontrolisane

U kojoj meri se slažete sa sledećim tvrdnjama: „Javne nabavke treba da budu strogo kontrolisane“?

Baza: Ukupna ciljna populacija građana

Korišćenje nalaza kontrole kvaliteta prilikom dodele nabavki

2023

Kako ocenjujete ideju da se nalazi kontrole kvaliteta pruženih usluga koriste prilikom dodele narednih nabavki?

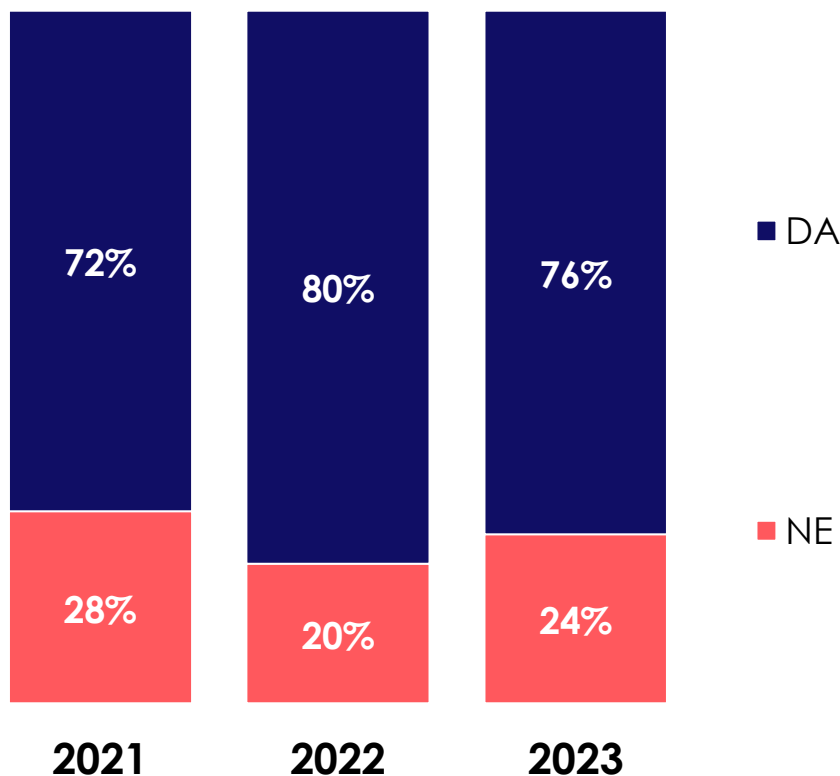
Baza: Ukupna ciljna populacija ponuđača

NARUČIOCI SU U VELIKOJ MERI SAGLASNI DA NALAZI KONTROLE KVALITETA TREBA DA BUDU JAVNO DOSTUPNI ZA SVAKOG PONUĐAČA.

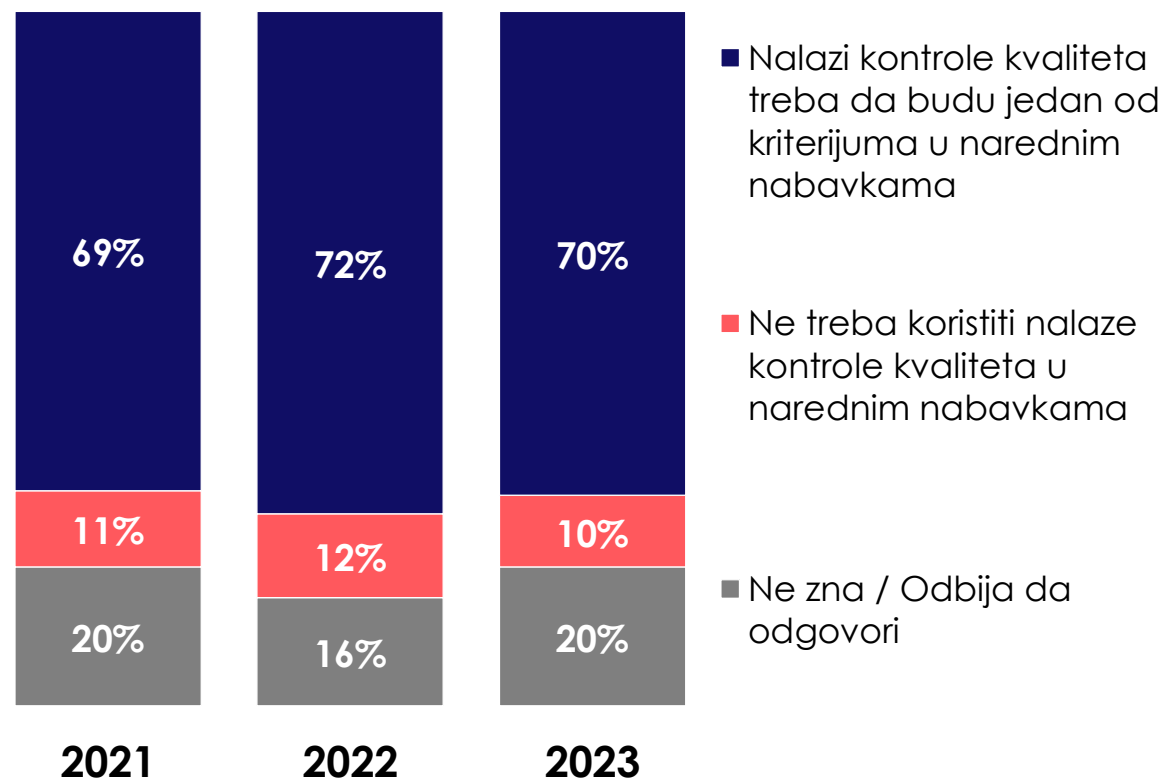

Ideju da se nalazi kontrole kvaliteta koriste prilikom dodele narednih nabavki podržava sličan udeo naručilaca kao i prethodne godine – sedmoro od desetoro njih.

Javno objavljivanje nalaza kontrole kvaliteta

Korišćenje nalaza kontrole kvaliteta prilikom dodele nabavki

Da li smatrate da nalazi kontrole kvaliteta treba da budu javno objavljeni za svakog ponuđača na portalu?

19 – © Ipsos Baza: Ukupna populacija naručilaca

Kako ocenjujete ideju da se nalazi kontrole kvaliteta koriste prilikom dodele narednih nabavki?

Baza: Ukupna populacija naručilaca

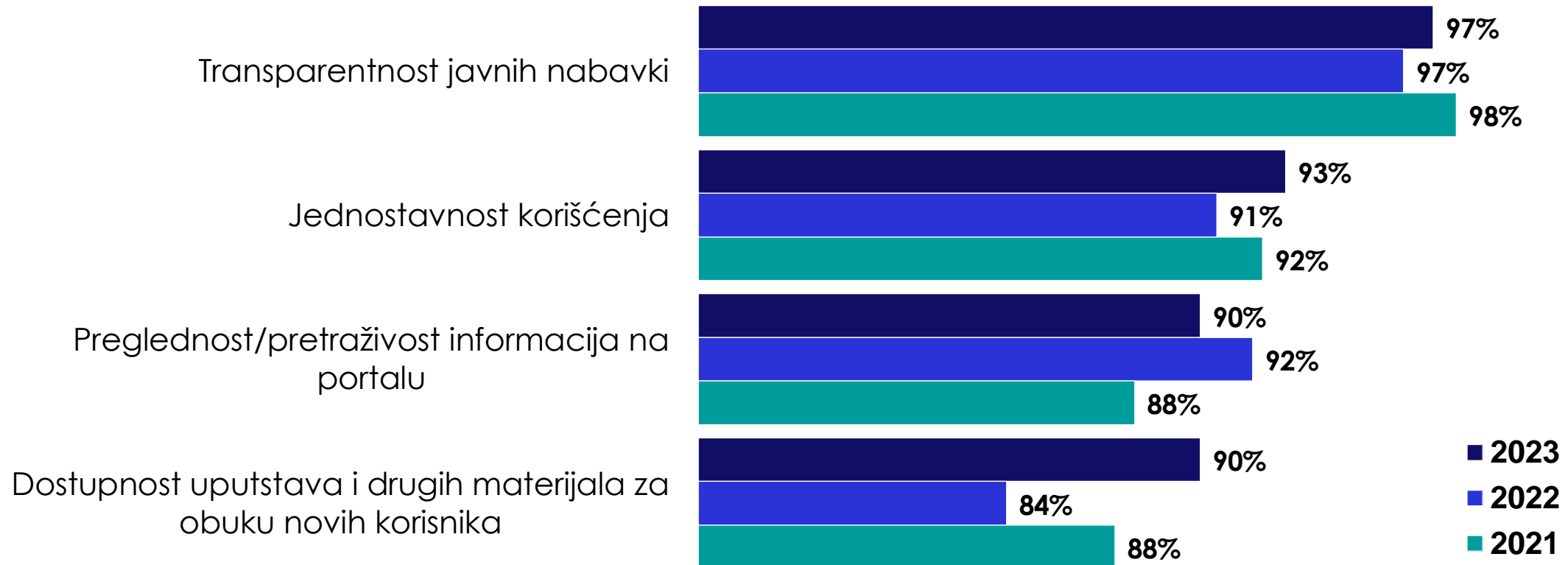

TRANSPARENTNOST, JEDNOSTAVNOST, PREGLEDNOST I DOSTUPNOST E-PORTALA I OVE GODINE OCENJENI SU POZITIVNO OD STRANE VELIKE VEĆINE NARUČIOCA.

Najpozitivnije ocenjeni aspekt e-Portala je transparentnost javnih nabavki koju skoro svi naručioци smatraju dobrom.

Odgovori Donekle + Veoma dobro

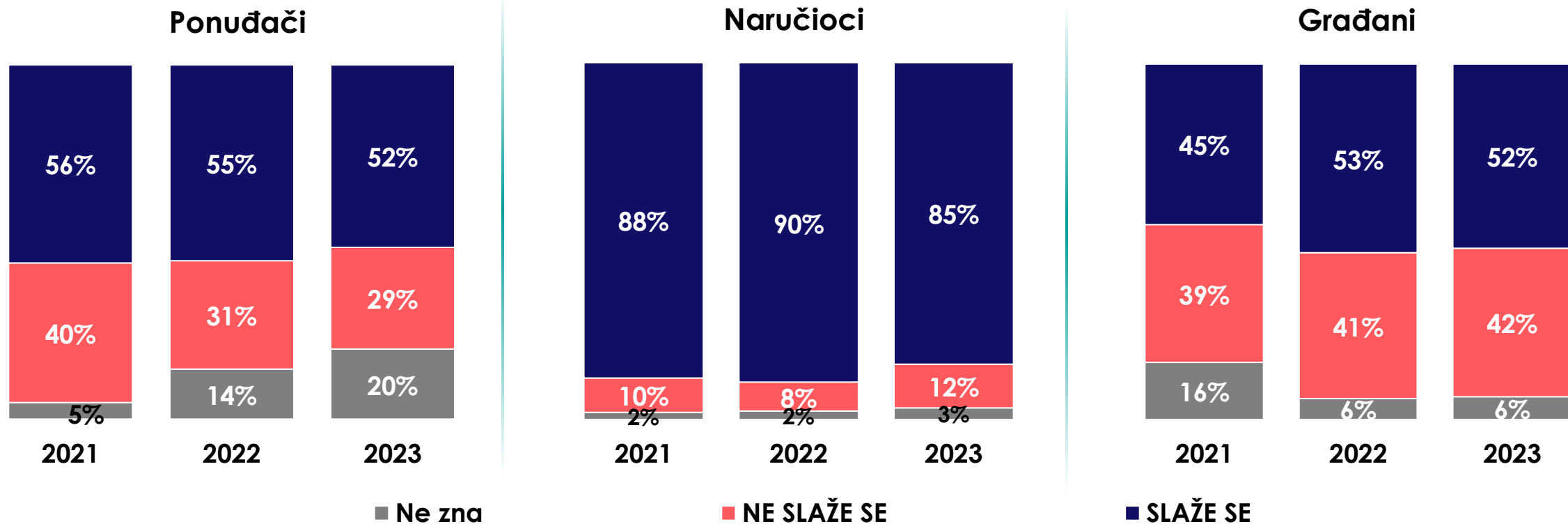
Kako biste ocenili sledeće aspekte vezane za novi e-portal za javne nabavke?

Baza: Naručioci koji su u poslednje 3 godine sprovodili postupke javnih nabavki (2021: 99%; 2022 i 2023: Ukupna ciljna populacija)

SVAKI DRUGI PONUĐAČ I GRAĐANIN SMATRA DA SU JAVNE NABAVKE TRANSPARENTNE, DOK SE PREKO 80% NARUČILACA SLAŽE DA SE JAVNE NABAVKE SPROVODE TRANSPARENTNO I U SKLADU SA PROPISIMA.

Ponuđači koji su u prethodne tri godine učestvovali u javnim nabavkama, češće smatraju da su javne nabavke transparentne (86%), nego oni koji nisu učestvovali u javnim nabavkama (33%). Ipak, oni bez iskustva češće ne mogu da ocene transparentnost javnih nabavki (30%).

U kojoj meri se slažete sa stavom da se javne nabavke u Srbiji sprovode transparentno i u skladu sa važećim propisima i procedurama?

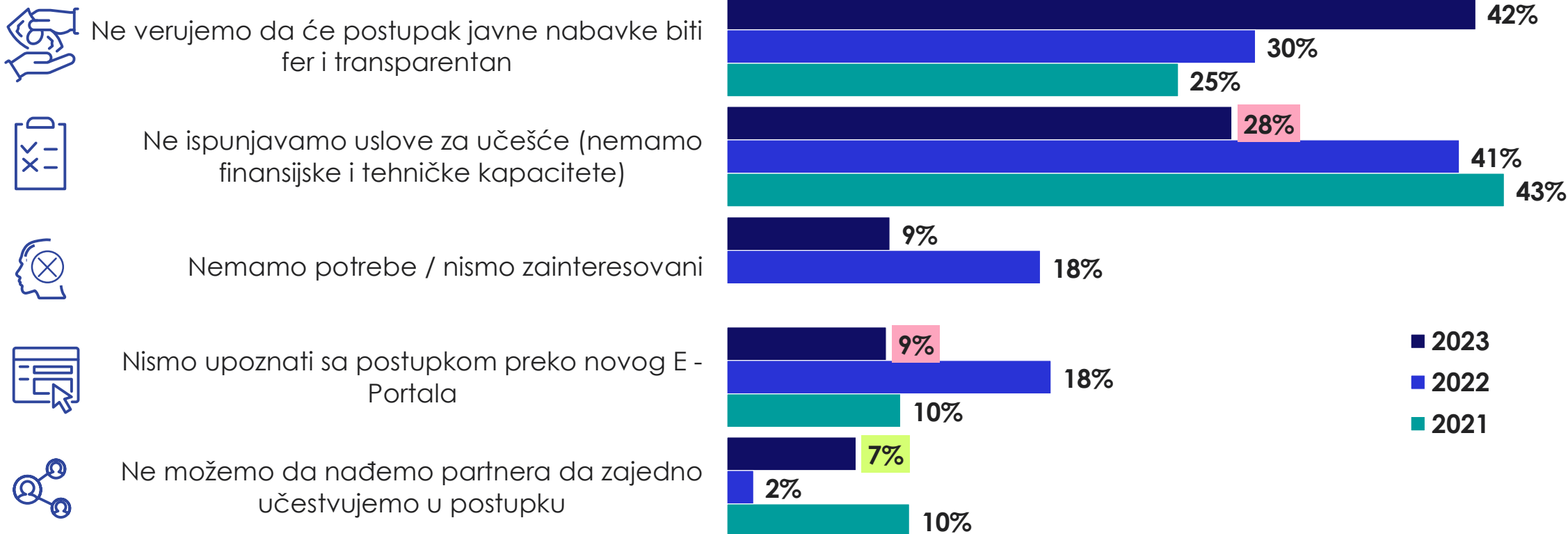
U kojoj meri se slažete sa sledećom tvrdnjom: „Imam poverenja da se sistem javnih nabavki sprovodi na pravedan i transparentan način“?

KAO GLAVNI RAZLOG NEUČESTVOVANJA U JN NAJČEŠĆE SE NAVODI NEPOVERENJE U TO DA ĆE POSTUPAK BITI SPROVEDEN NA FER I TRANSPARENTAN NAČIN.

Neispunjavanje uslova za učešće od strane ponuđača palo je na drugo mesto i navodi se znatno ređe kao glavni razlog nego prethodne godine. U odnosu na 2022. ređe navođeni razlozi su i nedovoljna upoznatost sa postupkom preko novog e-Portala, dok se nešto češće pominje nemogućnost ponuđača da nađu partnera s kojim bi učestvovali u postupku.

Top 5 razloga

Šta je glavni razlog što nijednom niste učestvovali u procesu javnih nabavki u poslednje tri godine?; Višestruki odgovori - procenti se ne moraju sabirati do 100%

Baza: Ponuđači koji nisu učestvovali ni u jednoj javnoj nabavci u poslednje tri godine (2021, 2022: 64%; 2023: 65%)

Statistički značajno više u odnosu na 2022. godinu

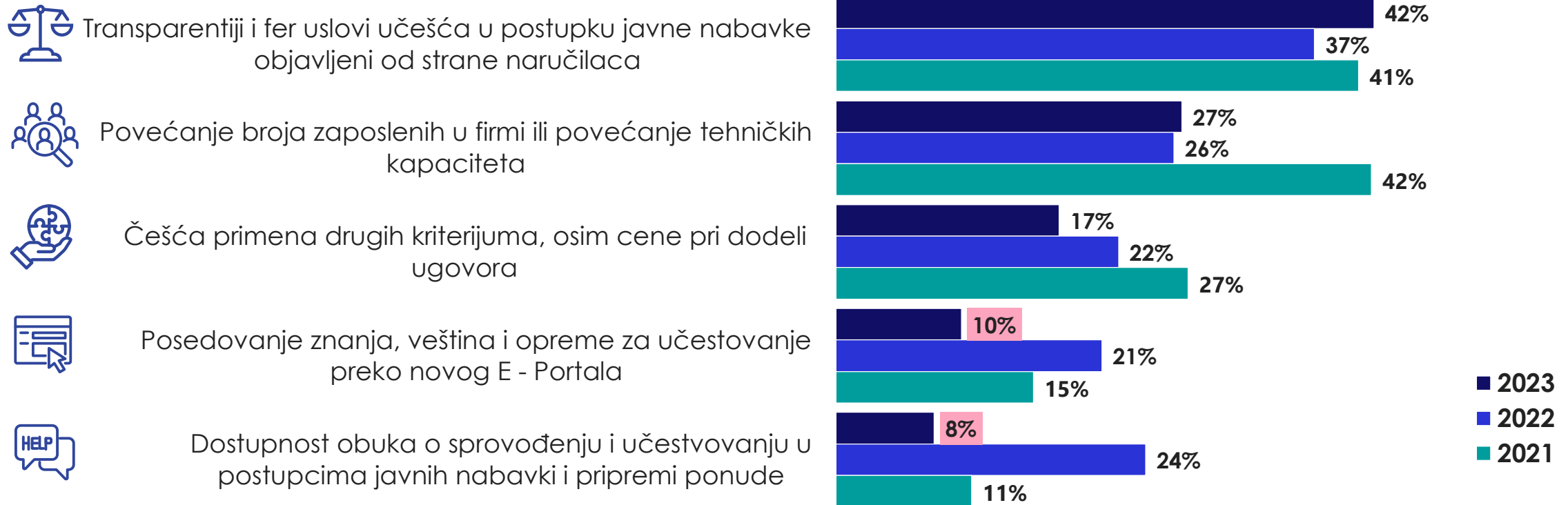
Statistički značajno niže u odnosu na 2022. godinu

POVEĆANJE TRANSPARENTNOSTI PROCESA, KAO I BROJA ZAPOSLENIH / TEHNIČKIH KAPACITETA BI NAJVIŠE PODSTAKLO PONUĐAČE DA UČESVUJU U NADMETANJIMA.

U poređenju sa prethodnim talasom istraživanja, oni koji nisu učestvovali u JN u prethodne tri godine ređe navode da bi ih na to podstaklo ukoliko bi posedovali znanje i opremu za učestvovanje preko ePortala, kao i ukoliko bi im bile dostupnije obuke o sprovođenju i učestvovanju u postupcima i pripremi ponuda.

Top 5 odgovora

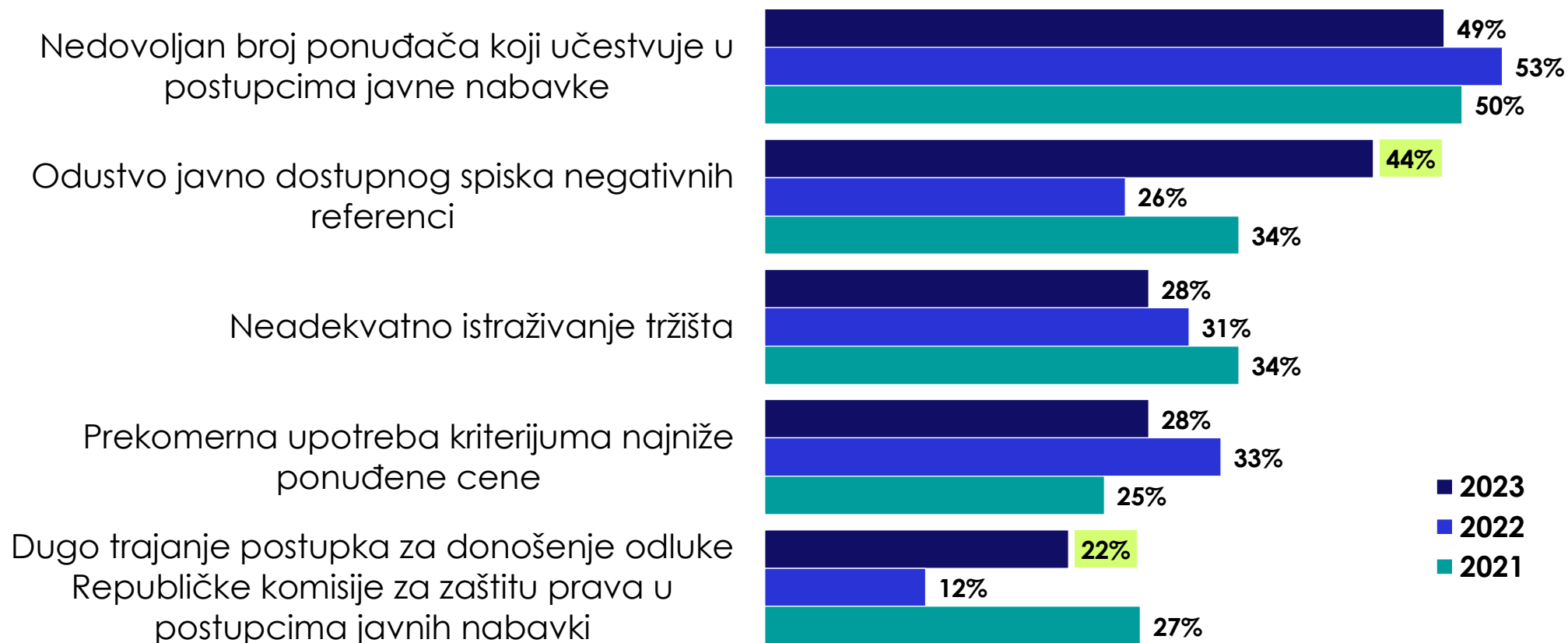

Šta bi vas navelo da se u narednom periodu registrujete i učestvujete kao ponuđač u postupcima javnih nabavki?; Višestruki odgovori - procenti se ne moraju sabirati do 100%
Baza: Ponuđači koji nisu učestvovali ni u jednoj javnoj nabavci u poslednje tri godine (2021, 2022: 64%; 2023: 65%)

NARUČIOCI TREĆU GODINU ZAREDOM OPAŽAJU NEDOVOLJAN BROJ PONUĐAČA KAO NAJVEĆI PROBLEM U ORGANIZOVANJU I SPROVOĐENJU JAVNIH NABAVKI.

Odsustvo javno dostupnog spiska negativnih referenci, kao i trajanje postupka za donošenje odluke Komisije za zaštitu prava u JN opažaju se kao veći problemi nego 2022.

Šta je po Vašem mišljenju trenutno najveći problem sa organizovanjem i sprovođenjem postupka javne nabavke? Višestruki odgovori - procenti se ne moraju sabirati do 100%

Baza: Ukupna populacija naručilaca

HVALA

JAVNO
JASNO
EFIKASNO
Projekat za dobru upravu